

NAŠA MISEL

Leto II.

OMLADINSKI KULTURNO - POLITIČNI LIST

Štev. 8 (23).

Izhaja štirinajst dnevno

V Ljubljani, 20. januarja 1937

Celoletna naročnina znaša 18 Din

Ljubljana, 20. januarja 1937.

Pravijo, da stoji vsa naša politika v znamenju tako zvanega »hrvatskega vprašanja«. Kakšna pa je njegova vsebina? Pravijo, da v tem: Hrvati smatrajo, da je država pod hegemonijo enega dela naroda, ki se edini smatra kot državljan prvega reda, dočim so vsi ostali državljeni drugega reda. Hrvati pa imajo že dovolj tega državljanstva drugega reda in hočejo sedaj postati državljeni prvega reda. Lepo. Kaj pa je potem vsebina »vojvodinskega vprašanja«, ki je našla izraza v tako zvanem »vojvodinski fronti«? Pravijo, da je ta: Vojvodinci se čutijo tretirane kot državljeni II. reda, želijo pa biti tretirani kot državljeni I. reda. Aha, sedaj vemo tudi to. A »slovensko vprašanje«, ki so ga sprožili neki naši prijatelji iz zavisti napram Hrvatom, kajti kako to, da imajo Hrvati nekaj, česar Slovenci nimajo (čujemo, da se bodo kmalu vršili, verjetno v okviru kakšne »akcije«, manifestacijski shodi pod geslom: »Za naš denar nam mora država dati slovensko vprašanje«) — torej, kaj je s tem »slovenskim vprašanjem«? Jasno: Slovenci se čutijo kot državljeni drugega reda, pa hočejo postati državljeni prvega reda. Dobro, a »črniogorsko vprašanje«, »dalmatinsko vprašanje«, a ... itd. Zeno besed, država je molzna krava, ki mora dajati mleka samo naši pokrajini, druge pa naj si pomagajo, kakor vedo in znajo. Odločilno vprašanje »slovenskega naroda« je seveda to, da dobi Ljubljana novo bolnico. Vse drugo ni važno. To, da so velikanske pokrajine sploh brez bolnic, čeprav, recimo, trpe na endemični sifilidi, to ni važno, kaj nas to briga. Kaj nas sploh briga druga stran medalje. Briga nas samo ena stran, rista, na kateri se vidi, da je dravska banovina od l. 1918. dobila najmanj novih železnic; druga stran medalje pa, ona, na kateri se vidi, da cela zetska banovina, ves Sandžak in sploh celo veliki teritoriji na jugu in jugovzhodu države sploh nimajo niti kilometra poštene proge, — ta stran nas seveda ne briga, država mora skrbeti prvenstveno za nas.

Govori se, da je treba južne kraje povzdigniti na naš nivo, ne pa da pademo na njihov. Krasna fraza. Krasna prazna fraza. Ta fraza mi ničesar ne pove, in strašno sem radoveden, kako to izvršiti. Po mojem skromnem mišljenju se da to izvršiti samo na ta način, da bomo sedaj tem »zaostalim krajem« poklonili prvenstveno skrb, da jih dvignejo tako, da dosežejo naš nivo. Potem, ko bo dosežen ta nivo, je treba iti skupaj naprej. Noben drug način ni možen. Če favoriziramo kraje z »visokim nivojem«, se bo razlika med temi in kraji z »nizkim nivojem« povečala do take mere, da se bo niveličacija mogla doseči samo tako, da bo ta »visoki nivo« primoran žrtvovati toliko, kolikor si sedaj niti v sanjah ne more predstavljati.

Tako, mislimo, stoji stvar s temi vprašanjimi. To so šolski primeri kraljovidne politike. Predpostavljajmo, da se reši »hrvatsko vprašanje« tako, kakor to zahteva g. Maček, to je »brez uskršnjega glasovanja in brez ozira na večinov; to pomeni z drugimi besedami: na škodo vseh onih, ki ne misljijo

Perspektive godine 1937

PODELA EVROPE NA DVE SFERE. — NACIONALNI KURS U SSSR. — BUDUĆNOST EVROPE JE U NACIONALIZMU. — RAT? — FRANCUSKA I ENGLESKA. — »LEVI-CARSKI« FRONT BEZ OSLONCA.

»Hoće li biti rata?«, to je uvdvodno pitanje i ove godine. Iako je Evropa, kako vele, već godinama »bure se barutom«, ona, gle! još uvek nije eksplodirala. Verovatno neće ni ove godine. Razlozi su raznovrsni. Možda države još nisu dovoljno spremne za rat a možda opasnost sprečava i opšta niveličacija Evrope. Svak, naime, jasno vidi da nijedna država ne stoji daleko iznad druge u blagostanju, svuda je beda (ili blagostanje) otplikite na istom stepenu, pa se mora postaviti pitanje isplati li se otpočeti veliku igru u kojoj, i u najboljem slučaju, čovek ne može da dobije previše a može sve da izgubi. Pored toga, ako ja ovog svog suseda napadnem, više je nego verovatno da će me iza leđa napasti drugi sused. Uza sve to, stvaraju se i dve velike grupe u Evropi, i dok se te potpuno ne iskristalizuju ne verujeмо da će doći do rata. A dotada, opet, može svašta da se desi u pojedinim državama ovih grupa.

Ove su grupe, naravno, levica i desničarska. Odmah da dodamo, ta imena su pogrešna: ako sam protiv svemoči crkve, protiv negativnih strana kapitalizma, protiv nemilosrdnog iskoristavanja malog čoveka, ja sam levicar ali ne još komunista a Sovjetska Rusija je sve drugo nego demokratska (jer je danas demokratija, ne znamo otkuda, postala levicarski monopol). Ipak, ostačemo kod ovog izraza jer se odomačio pa neće biti nesporazuma.

Vika i protesti protiv ove deobe u dve sfere potpuno su uzaludni. Jer, kao što se ne može zabraniti rad Kominterne, ne može se zabraniti ni rad Antikominterne. Sem toga, u svim zemljama već postoji aktivna grupa »levičara«, i pridorno da ta akcija izaziva i reakciju. Tako će, končno, biti i sa celom Evropom. Taj razvoj se više ne može zaustaviti. Da li je koristan? Izlisko pitanje. Istorija nikada nije pitala za korist kao takvu, njezin tok je donosio i korisne

tako, kakor »vodja hrvatskega naroda«. V trenutku, ko se bo tak »sporazum« sklenil, bo takoj postaleno izmed ostalih vprašanj »centralno in kardinalno vprašanje naše politike« — uraden naziv — ker se bo radi tega sporazuma gotovo kdo čutil oškodovanega. In tako v neskončnost.

Celokupna naša politika torej ne stoji v znamenju »hrvatskega vprašanja«, temveč v znamenju duhovnega federalizma. Naša politika se ne vodi z vse-državnega stališča, s stališča države kot celote, ampak s stališča zadovoljevanja regionalizmom. Pravijo, da se v zadnjem času čuti močno pomirjenje duhov. Bilo bi zelo čudno, če se to pomirjenje že končno enkrat ne bi čutilo. Ljudje so že vsega naveličani; oni vidijo, da se nobena vlada ne razlikuje od druge toliko, da bi bilo potreba brati maše za hvalnice. Vendar to stanje ne daje povoda za optimizem, temveč je nevarno. Pri masi se bo namreč utrdilo prepirča-

i nekorisne plodove i zavisilo je od sposobnosti ljudi hoće li uživati jedne ili druge. Pitanje je, dakle, jedino u tome koji front ima budućnosti, levi ili desni.

Po našem uverenju, razvoj ide u pravcu nacionalizma. Stvorice se eminentno nacionalne države. To je, naravno, još daleko ali da se primeti ta tendencija. Krasan primer daje Sovjetska Rusija. Danas se tamo sprovodi »nacionalni kurs«, opet se ljudi potsečaju da su prvo Rusi a tek onda sve drugo. Nije važno (kao što se obično govori) da li je to kod vlastodržaca sama taktika da zadobiju mase za sebe. Ako je samo taktika, onda je vrlo simptomatična i potpuno potvrđuje našu tezu. I boljševici-ma postaje jasno da se država može održati samo ako se naslanja na rodoljublje svojih građana a ne na himeru nekog internacionalnog klasnog solidarizma. Sovjetski eksperiment sa stvaranjem ne-nacionalnog građanina nije, dakle, uspeo. Mora se priznati sposobnost vlastodržicima da su to opazili još za vremena i tako verovatno sprečili nacionalnu revoluciju koju očekuje ruska emigracija. Rusija će, i pod današnjim polužidovskim režimom, postati nacionalna. Sporedno da li je to baš u intencijama vlasti ili su samo malo popustili ventile: neće se oni više moći vratiti natrag sa tog puta.

Marksizam, koji je kao nauka propao, propaše i politički. Otuda je jasno da će se dalekovid politik već sada odlučiti za nacionalnu politiku, pa ma ta bila i fašistička. Sa jednog višeg, več skoro neljudskog stanovišta, ostaje pitanje, doduše, da li je takav razvoj stvari u prilog ljudskog roda. Bilo bi idealno kada bi se zaista jednom ostvarilo bratstvo svih ljudi, kada bi nestalo ratova, kada bi se ceo svet uredio racionalno i s vidika više istine. To je naš strastan san, kao što je svih čestitih ljudi na ovom svetu. Ali, nama je savršeno jasno da čovečanstvo još dugo nije zrelo za

nje, da je korupcija — ki je pri nas neizogibna spremljevalka javnega življenja — sploh normalen pojav. Zdravo zanimanje državljanov za javno življenje bi se moglo vzbudititi samo tedaj, če bi prišla vlada, ki bi začela izvajati državno politiko, ne pa politiko pokrajin, mest in koterij. »Kraljevska vlada se posebno zanimala za zetsko banovino« ali »dravsko banovino«. Kraljevska vlada se ne sme posredno zanimati za nobeno banovino; za vse se mora enako zanimati. Ni važno, ali bo Ljubljana dobila popolno medicinsko fakulteto, mnogo je važnejše, da imamo vsaj eno medicinsko fakulteto v državi, pa bilo v kateremkoli mestu, ki bi bila na absolutni višini, s potrebnim številom zgradb, klinik, zavodov, laboratoriјev, asistentov itd. Ne vemo, ali se bo sploh kdaj začela izvajati taka politika, politika vsedržavnega stališča; vemo pa, da je to neizogibni pogoj za vsak napredok.

ostvarenje tog sna. Pa se zato moramo zadovoljiti onim što je ostvarljivo i što je takođe u stanju da nam osigura izvesno zadovoljstvo. A takvo je zadovoljstvo, za svakog normalnog čoveka, moč i ugled njegove zemlje. Danas su prilike takve kao što su bile otkako svet postoji, takve, naime, da se to može postići prvenstveno jakom vojskom. Opet sa višeg stanovišta, to može da bude i žalosno ali sentimentalnost ne igra ulogu u istoriji. Jedino što treba pokušati da tu vojsku ne upotrebimo za to da napadnemo svog suseda. Nažalost, čak su i to pacifički snovi koji se ne mogu ostvariti uvek. Pa, dakle, treba da se odlučimo za front nacionalnih država, za front »desničara«. Ima tu i jedan vrlo dubok razlog koji danas još nije dovoljno iskočio iako se, naprimjer u Španiji, već nazire. To je internacionizam nacionalizma, internacionizam nacionalnih država. Levica i desničarske vlade pomažu, u ime »bratstva«, jedna drugu ali, gle! i desničarske čine to isto. To je saznanje toliko važno da će možda baš ono odigrati presudnu ulogu pri konačnem utvrđenju nacionalnog fronta. Ko zna, možda će taj front biti i prvi korak ka ostvarenju onog »strasnog sna«.

U svakom slučaju, nacionalizam, koji se u pravom smislu reči pojavio tek presto godina, daće pečat ovom stoljeću i mnogima posle njega. Zato je samo čin zdravog razuma ispisati ga na zastave. Uzgred rečeno, već smo često pisali da pod nacionalizmom ne razumevamo samo razdržljene grudi i »triput zdravoc«. Nacionalizam je, doduše, u prvom redu osećanje: ali, zato je čovek razuman stvor da ga racionalizuje; to osećanje ima da bude motor koji će nas pokretati pri radu za dobro svih ljudi.

Kao što smo rekli, ne verujemo da će stvaranje ovih dvaju frontova izazvati rat. Dodali smo da bi eventualno moglo doći do toga pošto se obe grupe iskristalizuju. Ali, da li će nuspete doći do te kristalizacije? Oslonac »demokratskih« država, trenutno je Francuska. Englesku moramo izostaviti jer će ona biti sutra oslonac i fašističkih država ako joj to bude u interesu. A o stanju u Francuskoj, kod nas se ne piše jer je sva velika štampa, iz raznih uzroka, frankofilska. Međutim, u svakom slučaju, Francuskoj kao velesili, odbrojani su dani. Narod koji svim raspoloživim sretstvima želi da sačuva svoje današnje granice na večita vremena, koji i ne pomišlja na to da ih proširi, koji takvo proširenje smatra kao greh protiv pravde, osuđen je na propadanje. Neuporedivi su simptomi tog propadanja česte javne debate o pitanju treba li Francuska i nadalje da ostane velesila ili da se pomiri sa sudbinom sile drugog razreda. Takve se debate ne mogu zamisliti ni u jednoj drugoj zemlji sem u Francuskoj. To bi bilo isto kao kad bi neko kod nas pokrenuo pitanje ne bi li bilo bolje da prestiž prve sile na Balkanu prepustimo, naprimjer, Bugarskoj.

Jasno je, dakle, da »demokratske zemlje nemaju siguran oslonac. Francuska danas, izgleda, igra još neku ulogu samo zahvaljujući Engleskoj, koja da-kako, radije podržava »miroljubiv«, to jest staraku, Francusku jer je može upotrebiti kao svog agenta na kontinen-

tu — nego što bi podržavala Hitlerovu Nemačku, koja, doduše, želi dobre odnose sa Engleskom ali na nozi ravnog sa ravnim. A Engleska je već jednom rizikovala i jedan svetski rat samo da joj Nemačka ne bi dorasla do takvog odnosa. Otuda, uostalom, izlazi da će zaista dobiti odnosi između rajha i empajra moći nastati tek onda kada Engleska ne bude više imala oslonca u dominionima pa će se morati okrenuti za pomoć kontinentu. Danas joj je to još nepotrebno.

Francuska, dakle, unutrašnje slaba, velesila samo po milosti Engleske, potpuno je nespobosna da predstavlja krisalizacionu tačku levičarskog fronta. A još će manje biti u stanju da to bude čim padne Blumova vlada. Šta onda sa levičarskim frontom? Sovjetska Rusija? Imala strašno mnogo dobromamernih ljudi, naročito među evropskim Slovenima, koji Sovjetima skoro sve gledaju kroz prste. Ali, čim nestane levičarske Francuske, počešće se ovi po glavi i uzeti

u rasmatranje pitanje da li je opravданo i pametno dopustiti Rusiji da se mesha u prilike evropskih država. Doći će, dakako, do negativnog zaključka i to sasvim bez obzira na činjenicu da će i nadalje sa simpatijama gledati na sovjetski eksperiment i, u potaji, uzdisati da je bačuška Rusija pala u šake »tim bezbožnim boljševicima«. Drugim rečima, levičarski front koji je sada u stvaranju ograničiće se na Rusiju i na severne evropske države koje imaju socialističku vladu. A da bi se čovek oslovio na ovako heterogenu skupinu morao bi imati izuzetno tvrdnu glavu.

I tako, ne izgleda nam da će doći do rata. Biće teških »kriza«, sigurno. Ali, kada se rađa dobra stvar, teškoće su neizbežne. A mi verujemo da će evropski nacionalni front biti dobra stvar i, da ponovimo jednu nadu, da će možda predstavljati prvi korak ka ostvarenju bratstva među ljudima.

M. M.

Za socialno preskrbo nacionalnih akademikov

Jugoslovenska nacionalna visokošolska mladina je že zadostno dokazala svoj idealizem, da bi ga bilo potreba še naprej preizkušati s težkimi socialnimi skrbmi.

Idealizem in pozrtvovalnost sta njeni osnovni značilni potezi. Ona ima globoko razumevanje za dolžnosti in delo, ki ga one terjajo, ne more pa razumeti neopravičljivega in neutemeljenega žrtvovanja in skrbi, katere ji nalagajo samo zanemarjene obveznosti in pomanjkljiva skrb onih činiteljev, ki so dolžni voditi računa o jugoslovenski nacionalni mladini, kot njeni idejni predhodniki. Ako bi se mnoge napredne in nacionalne generacije globlje zavedale dolžne skrbi do svoje naslednice, ne bi bili danes tako revni na ustanovah, namenjenih socialni preskrbi ubožnih in nadarenih mladih ljudi in ne bi bilo treba, da se ti reveži izčrpavajo še danes v vsakdanjih skrbeh za skorjo kruha, namesto da bi ob skromni, najpotrebniji socialni pomoći uporabili svojo mladost za izoblikovanje močne osebnosti v nazorkem in strokovnem pogledu. Z onimi, ki so mišljena, da življenske skrbi kujejo značaje, soglašamo samo, v kolikor ne upropaščajo nepotrebne in odstranjive skrbi eksistene.

Tega greha, ki so ga dedovala ena nacionalna organizacija za drugo je treba, da se s kesanjem izpovemo. Samo preventivno socialno skrbstvo za nacionalno mladino — ki pa je že kot taka često odpovedala — je neobhodno potrebno, da nadomestimo s sistematičnim socialnim skrbstvom, trajne vrednosti. Sramotno bi bilo, ako ne bi te osnovne dolžnosti do svoje mladine mogla ali pravilnejše hotela izpolniti tudi današnja za to odgovorna generacija.

Mnogih uspehov mladine jugoslovenske nasprotnih struj mnogi ne morejo razumeti samo zato, ker nočijo videti, kolike žrtve doprinašajo zanjo njeni starejsi somišljeniki, bodisi kot poedinci ali pa združeni. To v stvari niso nikake žrtve, to so najplodnejše investicije, ki jamčijo za zanesljivo vzgojo v določenem idejnem pravcu. Če naj posnemamo v kakem oziru nasprotnike v naši ožji domovini, jih moramo gotovo v njih velikem in sistematičnem duhovnem in materialnem skrbstvu za naraščaj. Oni so si ustvarili nešteto socialnih ustanov, ki služijo obenem vzgojevanju bodočega nosilca njih nazorov, rekli bi lahko od detinства do skoraj moške dozorelosti, od Ijudskošolskega do akademika.

Ceprav razpolagajo katoliški akademiki z mnogimi podpornimi institucijami, smo ravno v teh dneh priče nove njihove velike akcije, ki si je postavila za cilj postavitev impozantnega visokošolskega doma, v katerem naj bi našlo do tristo visokošolcev prijetno oskrbo proti malenkostni odškodnosti, odgovarjajoči gospodarski moći vsakega posameznika. S pozivom so se obrnili na vso katoliško javnost, da jim pomaga uresničiti ta načrt. Mi smo prepričani, da bodo uspeli, a zavedamo se tudi, kaj pomeni pri naših razmerah razpolagati

s tako socialno ustanovo. To pomeni ne samo zadostiti vsem socialnim potrebam katoliških visokošolcev, temveč pomeni tudi imeti pod enotnim vzgojnim vplivom skupino, ki je po svoji številčni moći in z discipliniranim nastopom ne samo absoluten gospodar naše univerze, temveč tudi neprecenljiv vir nosilcev katoliške miselnosti.

»AKADEMIK, ČE HOČES BITI ZVELICAN,
SIRI KATOLIŠKI TISK!«

Vsled stvarnih potreb smo mnogo bolj upravičeni mi našloviti enak poziv na nacionalno javnost, kot pa so ga bili katoliški akademici na svojo, saj je v vrstah jugoslovenske visokošolske mladine redno okoli sto takih, ki so potrebeni celotne oskrbe: hrane in stanovanja. S socialnimi sredstvi, s katerimi razpolaga danes nacionalni tabor, nikakor ni mogoče rešiti niti zasilno tega perečega vprašanja.

Radi tega predlagamo, da se v svrhu obravnavanja gornjega predmeta sklice interne anketa, katere naj bi se udeležili vsi merodajni činitelji. Ta anketa bi morala donesti zaključke, ki so potrebni za čimprejšnjo in popolno rešitev tega vprašanja. Pri tem pa treba računati, da rabimo ustanovo, ki bi zadostila vsem socialnim potrebam jugoslovenske nacionalne visokošolske mladine in v kateri bi se osredotočilo vse njeno kulturno življenje.

Ta program mora urešniti današnja nacionalna mladina Aleksandrove univerze s polno uvidevnostjo in pomočjo svojih starejših prijateljev.

Pacifistička propaganda i stvarnost

»PACIFIŠTICKI ZBOROVI« — »NAPREDNIH ELEMENATA«. — PACIFIZAM JE TEORIJA. — PACIFIŠTICKA TEORIJA I SOVJETSKA STVARNOST. — VOJNI BUDŽETI SSSR. — »OSOVIAHIM«. — PORUKA VOROSILOVJEVA.

»Ti ćeš porasti, prihvatićeš jednog dana pušku. Ne zaboravi svoju vojničku dužnost!« — rekao je Vladimir Iljič Lenjin... A šta govore naši »pacifisti?...«

Tu skoro, u jednom zagrebačkom bioskopu, imali smo prilike vidjeti zanimljiv i značajan filmski žurnal. Djeca, mlađe, od 10—19 godina, gdje vježbaju s mitraljezima, najnovijim tipovima pušaka, obučavaju se u baratanju oružjem i to pod voćtvom starijih, a kako uniforme kazuju, vojnih lica. U prvi mah, čovjek bi pomislio: to je mlađe Italije ili Njemačke. Ali natpis ovih prikaza govori drugačije: — Omladina od 10—19 godina u Sovjetskoj Rusiji se uči baratanju oružjem...

Gledajući tih nekoliko prizora, sjetio sam se naših gromkih i šarenih »mirtvornih« i »pacifističkih« zborova koji su toliko učestali u poslijednje vrijeme i sve kao po nekom unaprijed određenom planu. Imao sam prilike da i čujem nekoliko govorova »pacifističkih« nadobudnih govornika koji su svih kao jedan po pravilu napadali naoružanje kao najvećeg neprijatelja čovječanstva. Pa, evo, tu skoro i u Beogradu je bio takav jedan zbor. Omladina naprednjačka, levičarska manifestuje za mir — zastupa pacifizam — i ogroženo napada naoružanje. Ti antimilitaristički zborovi održavaju se i po našim kasabama. Studenti levicičari održavaju ih uz pomoć svojih filijala koje su rasute po većini provincijskih gradića. »Mir!« — »Mir!« — »Dolje rat!« — »Dolje fašizam!« — »Dolje imperializam!« — to su »šlagvorti«, i ja se dobro sjećam kako se prošlog ljeta neka kolegica u Mostaru, na istom jednom takvom zboru, derala, znojava i raščupana, nasred promene de dokazujući da mi treba da budemo pacifiste i da lijepo i mirno čekamo dok nam prinesu bajonet pod grlo...

Naši »pacifisti« rade po planu dok njihovi drugovi u SSSR izvršuju sasma neki drugi i nimalo pacifistički plan. Ideolog boljševizma, Lenjin, nije bio pacifista jer vječno pokretanje i stalna borba ne pozna pacifizma, svjetska revolucija ne može da se ostvari kroz pacifizam, socialistam treba da se naoružava da bi mogao ostvariti svoj krajnji ideal. Pacifizam je teorija, Gandi je teorija i zato milijuni njegov pokret predstavlja teoretski nešto veoma lijepo, ali u praksi nije došao dalje od vađenja soli iz indijskih mora, a i taj je pokušaj slabo prošao. Teorija pacifizma u govorima naših »naprednjaka«, kako mi se čini, ima ovakav smisao: pobiti sve koji nisu levicičari i onda zavesti »red i mir«. Pravo naoružanja imaju samo levicičari jer oni, kad ratuju, ratuju u ime čovječanstva. Kritika naoružanja na ovim našim pacifističkim zborovima još nikad nije dotakla SSSR, a ipak SSSR danas predstavlja jednu od prvih ako ne i prvu vojnu silu na svijetu. Ali, SSSR je nepriskosnovena, za čovječanstvo je svakako mnogo opasniji Karađorđev trening top od silnog sovjetskog tenka-tvrdave. Ideologija marksizma u svojoj je suštini nepacifistička — kao i svaka borbeni ideologija. Fašizam i komunizam su dve antipacifističke ideologije — jedan i drugi izazivlje. »Ti ćeš porasti, prihvatićeš jednog dana pušku. Ne zaboravi svoju vojničku dužnost!« To su Lenjine riječi i u tom se smislu odgaja kako komunistička tako i fašistička omladina. Pacifizmu tu nema niti ga je ikada bilo. To su lijepo sanje mudracu poput Erazma Roterdamskog koji uvijek podlegnu stvarnosti. Tolstoijevam svakako danas ne bi mogao da prosperira u SSSR nego bi bio stavljen izvan zakona; gandizam je propao jer je pasivna rezistencija neprirodna i beskorisna svima onima koji vrše bilo kakvu životnu funkciju na ovoj planeti.

Oduprijeti i sačuvati može se samo borbon. Ideje se ostvaruju borbon. »Čuvajmo mir!« — i svijet se naoružava da bi se osigurao. Nijedna nacija koja hoće da postoji, nijedna država koja

hoće da bude ucertana u geografsku kartu nije, barem dosada, odbacila oružje i digla ruke od topova. Gdje je, dakle, pacifizam i ko je pacifista? Niko pamestan nije za rat, ali i niko pamestan neće da bude nespreman u odbrani svojih prava. Nećemo i mi valjda, kako to čine Indijci, da poliježemo na tračnice od Ljubljane do Beograda i da se tako odupremo prodiranju neprijatelja. To je, u teoriji, pacifizam, a u praksi postoji parni stroj koji juri tračnicama i ne obazire se na one što po njima leže. Zašto SSSR ne provodi pacifizam? — zato što bi pacifizam, a to se danas misli obezručanje, u 24 sata uništio SSSR. Pacifizam je u sovjetskoj stvarnosti defetištička ideja, on je tamo antidržavan, a da je u stvari takav vidjećemo iz nekoliko podataka koje ćemo niže prikazati. I zato se njime služi SSSR kao propagandom samo izvan svoga teritorija. Njegi je, svakako, stalo da ona bude vojnički snažna i spremna. U nacionalnim državama tendenciozna propaganda pacifizma, a u vrijeme kao današnje, taj je komunistički defetišizam veoma efikasan način beskrvnog osvajanja. Na kraju, čemu crvena internacionalna madradska armada samih »uvjerenih i odbraňnih pacifista?« Zašto se ne dati poklati da se stvar svrši i da nastane mir, zašto se ne žrtvovati za užvišenu ideju pacifizma kao ono nekoliko Indijaca koji su za gandizam poljegali na prugu između Diabalpura i Raipura, da bi čas kasnije bila od njih bezlična krvava smjesa... Zato, i jedino zato, što pacifizma nema i što je pacifizam biološka zabluda, i zato što oni koji najviše govore o njemu, najmanje u nj vjeruju. Ne željeti rat, ali ga dočekati spremjan, jer je on ne političko već biološko zlo. I tu treba da se ugledamo ni u koga drugoga već u samu SSSR.

Vojni budžeti SSSR od 1927—1936 izgledaju ovako:

1927	0,7 milijardi rubalja (zlatnih)
1933	1,4 » » » »
1934	6,5 » » » »
1935	8, » » » »
1936	14,8 » » » »

ili drugim riječima, 1936 utrošeno je u SSSR 30 % cijelog budžeta na naoružanje (pacifizam!).

»Ti ćeš porasti, prihvatićeš jednog dana pušku. Ne zaboravi svoju vojničku dužnost!« — to su riječi Lenjina omladini.

U SSSR postoje dvije velike omladinske organizacije, »Komsomol« i »Osoviahim«. Pogledajmo samo ovu posljednju.

»Osoviahim«, poluslužbena organizacija, broji 18.000 streljačkih družina i 30.000 grupa strijelaca. Dalje, ta organizacija sadržava 20.000 stanica za motorizaciju, a u njima izobrazava jedan milijun vojnih šofera. U 1.500 avijacijskih škola obučava se 450.000 mladića. »Osoviahim« je izobrazila 500.000 bolničara. Celokupan broj članova dosiže 20 milijuna. Članovi se izobrazavaju politički i vojnički: vježbaju i rukuju puškama, strijeljaju, gađaju i rukuju mitraljezima, bacaju bombe; rukuju plinskim oružjem, vrše poljsku službu, pilotiraju i vježbaju skakanje padobranom. I sve to radi, kao i u fašističkoj Italiji in hitlerovskoj Njemačkoj, mladi svijet — djeca i mladići — do 21 godine. Stalni kadar SSSR iznosio je 1932 godine 562.000 momaka, 1936 popeo se na 1.350.000, a u posljednjim velikim manevrima učestvovalo je oko 2.000.000 ljudi. U redovnu vojsku djeleju i GPU, politička policija, sa 150.000 momaka i armija graničara od 60.000 ljudi. U slučaju rata, SSSR raspolaže sa šest milijuna dobro izvježbanih vojnika. S rezervama, taj se broj povećava za daljih 4.000.000. Broj svih mobilizovanih i sposobnih za odbranu dosiže 17 i po milijuna.

To je nekoliko podataka prema francuskim časopisima. Ne treba napomenuti da se govori o tehnici naoružanja. SSSR i u tome zauzima jedno od prvih mjesto

na svijetu. 45% vojnog budžeta troši se na aviaciju i tešku industriju.

Tako izgleda pacifistička teorija u sovjetskoj stvarnosti i još niko od naših »naprednjaka« nije udario na militarizaciju SSSR, jer, sigurno, prema njihovom shvatnju, SSSR ima jedina pravo da u zemlji diže duh militarizma i državne oružane odbrane, a vani da širi pacifizam. Pacifizam takav kakog gajzvikuju ti naši »naprednjaci« znači otvoreni defetizam i rušenje duha koji je neophodno potreban za svaku državnu zajednicu. Služe se sofizmima, a argumenti su im paradoksi. Oružanje nacionalnih država — to je fašizam. Oružanje SSSR — to je pacifizam.

Niko nije toliko lud da bi željeo ili izazvao rat, ali niko nije još ludi da ga dočeka golih ruku s palmovom grančicom.

Jedan naš stari ugledni političar, demokrata, tu skoro je pisac: »Treba da se spremamo i da dobro gledamo šta se oko nas zbiva. Ne smijemo da se zaba-

vimo brojanjem općina!« Treba da se spremamo — rat je nužno zlo, niko ga ne želi, on ipak dolazi. Kad cito svijet bude prihvatio ideje Erazma Roterdamskog i kad budu veliki prvi od svojih topova salili plugove i kada će se u biologiji ostvariti posveomašni obrat i nerazjašnjiva revolucija u vječnim zakonima — onda ćemo i mi povjerovati našim pacifistima.

Jednom prilikom, crveni maršal Vorotilov, rekao je svojoj vojsci: »Spremajmo se i branimo do posljednje kapi krvi svaku stopu svoje otadžbine!«

Braniti, znači oduprijeti se i suprotstaviti. U tom slučaju — puni aktivizam. Pacifizam znači biti miran i ne suprotstaviti se — biti pasivan. U odbrani otadžbine, pasivni mogu biti samo fizički onesposobljeni i — kukavice.

I za crvenim maršalom mi treba samo da ponovimo: »Spremajmo se i branimo do posljednje kapi krvi svaku stopu svoje otadžbine!«

Zagreb. 5. oktober 1938. —

V CIE so formirane razne grupe, popolnoma v skladu z grupacijo samih držav. Tu je fašistični in demokratični blok, blok severnih držav, skupina držav rimskega pakta, blok slovenskih držav itd. Kljub temu moram naglasiti, da me je sloga, disciplina, ponašanje med delegati, dobra volja in toleranca, ki so jo v poedinčnih spornih vprašanjih pokazali eden do drugih, naravnost prenenila.

Interesantno je, kako ugodno delujejo na odnose in občo psihozu razni poizkusi (govori in izjave) za sporazum n. pr. med državami rimskega pakta in Jugoslavijo in še posebej sporazum, sklenjen med Bolgarijo in Jugoslavijo. Italijani, Madžari in Avstriji so nas gentlemansko podpirali, a vsem so padali v oči prisrčni odnosi bolgarskega in jugoslovenskega delegata, kar je vzbudilo še posebno pozornost z ozirom na znane sofijske incidente v mesecu avgustu. Bolgarski delegat ni tajil, da je to že posledica sporazuma! O prijateljstvu Čehoslovaške, francoske in bolgarske delegacije mislim, da ni potrebno še posebno govoriti.

Velika senzacija dunajskega zasedanja je bila udeležba Nemcev, ki v CIE niso sodelovali že več let. Zaenkrat sodelujejo samo v športni sekiji ali so najavili za prihodnje leto svojo prijavo v redno članstvo. Izmirjenje med CSR in nemško delegacijo (med katerima je pred leti, radi nemške manjšine v ČSR, prišlo do spora in incidentov) je bilo huren in prisrčno pozdravljen. V čehoslovaški delegaciji so bili po svojem delegatu zastopani tudi nemški visokošolci.

Kakšna je bila drugačje organizacija zasedanja?

Odlična! Avstrijskemu savezu je treba samo čestitati. V zvezi z zasedanjem je bilo seveda na programu nekaj neizbežnih banketov (na vseh je bil serviran dunajski zrezek in jabolčni štrudel!). Tako so na čast gostom pripredili bankete, dunajski župan, avstrijski studenti-

SJNAO definitivno sprejet v CIE

Ze naše dnevno časopisje je zabeležilo vest, da je bil na 20. rednem zasedanju eksekutive CIE (Conseil de CIE), ki se je vršilo od 5. do 10. januarja na Dunaju, definitivno sprejet v omenjeno organizacijo Savez jugoslovenskih nacionalnih akademskih organizacij. Zastopnik eksekutive Saveza, g. Rapotec Stanko, nam je ob svojem povratku z Dunaja podal nekoliko svojih vtipov z zasedanja, ki jih v naslednjem prinašamo:

Kako je s članstvom CIE, da li ni bil Savez sprejet že na sofijskem kongresu Cie?

Da, ali samo provizorno. To je — samo z odlokom eksekutivnega odbora in s pripombo, da se bo definitivni sprejem izvršil na januarskem zasedanju sveta CIE na Dunaju. Pravico sprejemanja in odločevanja o novih članih ima namreč samo svet CIE, ki ga sestavljajo po en delegat vsake države. Zasedanje sveta CIE se vrši vsako leto v mesecu januarju. Ker so s članstvom CIE vezane precejšnje ugodnosti in koristi, zlasti pa, ker je preko Cie-jā omogočeno tesno sodelovanje z vsemi studentskimi savezi in je to edina studentska institucija mednarodnega značaja, ki nudi s svojimi rednimi vsakoletnimi kongresi in sestanki priliko za nedobrobitno spoznavanje ter izmenjavo misli in pogledov med akademsko omladino, — si je SJNAO že od vsega početka prizadeval, da uredi vprašanje našega članstva v CIE. Zasedanje sveta CIE od 5.—11. januarja t. l. na Dunaju je bilo torej za naš Savez zelo važno. Kljub temu, da je Savez imel, kakor po navadi, velike težkoče z materialnimi sredstvi, mu je uspelo poslati na Dunaj svojega delegata.

Katere države so še zastopane?

Svoje delegate so poslale sledeče države, odnosno nacionalni savezi: Francija, Belgija, Anglija, Italija, Nemčija, Čehoslovaška, Madžarska, Švica, Bolgarija, Grčija, Luksemburg, Finska, Latvija, Litva, Poljska, Avstrija, Brazilija, Škotska, Palestina in Jugoslavija. Nekatere večje države so seveda imele cele delegacije, sestojče iz 3—5 članov. N. pr. Francija, Italija, Nemčija, Madžarska itd.

Kaj je poleg sprejema novih članov bilo še na dnevnem redu zasedanja?

Dnevni red je bil zelo obširen. Poleg poročila uprave o delovanju v preteklem letu so bila zlasti interesantna poročila predsednikov raznih komisij, tako športne, ki je najgilnejša, socijalne, komisije za potovanja in intelektualno sodelovanje itd. Najzanimivejše so seveda debate, ki se vnamejo skoro po vsakem poročilu in pri vsakem novem predlogu, ter volitve novih funkcionarjev.

Kaj misliš o aktivnosti teh komisij in rezultatih, ki so jih dosegli?

Moram priznati, da je delo teh komisij zelo plodno in uspešno. Dovolj naj bo samo omeniti, da CIE (športna komisija) vsako leto prireja zelo dobro organizirana in uspela akademsko tekmovanja za svetovno prvenstvo, in to zimsko in letna. Od 1.—7. februarja se na primer vrši zimski del teh tekmovanj v Zell am See, za katere se je prijavilo že 15 držav. Dalje treba omeniti razne zelo uspele razstave (v Šofiji, ki jih je organizirala komisija za intelektualno sodelovanje). Naj omenim, da bo sledeča takšna razstava v mesecu aprili. Organizacijo so prevzeli Italijani in se bo vršila v Neaplju.

No, in kako je bil sprejet SJNAO v članstvo?

Nas sprejem je izval mnogo hrupa in vzdignil precej prahu na zasedanju. Po debati, kjer vsakdo pred glasovanjem iznašal svoje argumente za in proti, in ki je trajala v našem slučaju komaj 2—3 minute, se je namreč sklepal, da bo SJNAO sprejet enoglasno. Zapričenje večine delegatov je zato bilo tem večje, ko se je doznao, da radi glasov Švica in onih severnih držav (Finska, Litva, Latvija)

Zaključno zasedanje eksekutive CIE v dunajskem nižjeavstrijskem »Landhausu«. Drugi z leve v prvi vrsti je dosedanji predsednik g. Robert Plume; v tretji vrsti, označen s križem, je g. Rapotec.

Jugoslavija ni dobila potrebne 3/4 večine. Ker nihče ni iznesel nobenih razlogov in pomislkov za sprejem SJNAO v CIE, je bilo seveda takoj jasno, da mora biti posredi neka taktika in neki »posebni interes«.

Stvar je ležala na dlani. Kandidata za novega predsednika CIE sta bila dva: Čehoslovak Pošumurý in Švicar Bernarth. Glasovi so bili razdeljeni skoraj na polovico. Obstajala je nevarnost, da bo pri glasovanju odločala Jugoslavija. No, da se to prepreči, je bilo dovolj predati 4 glasove proti sprejemu našega Saveza v CIE. Situacija je postala zelo mučna, zlasti ker so na strani Jugoslavije stali: francoski, belgijski, italijanski, nemški, bolgarski in drugi delegati, ki z izrazi svojega nezadovoljstva niso bili skromni in so postopek zlasti pa razloge, radi katerih so nekateri delegati glasovali proti, ostro obsodili. Ostro sem protestiral seveda tudi jaz in zahteval anuliranje glasovanja, ker se ne smo dovoliti, da sprejem in v zvezi s tem čast in ponos nekega Saveza odvisi od takšnega in čisto osebnih interesov poedinih grup v CIE. Poleg tega sem še zahteval, da se ponovno glasovanje izvrši po predsedniških volitvah. Interesantno je, da so za anuliranje glasovanja bili vsi — se bolj pa, da so pri ponovnem glasovanju o sprejemu Saveza v CIE, bili oddani vsi glasovi »za«! Izid glasovanja je bil pozdravljen z glasnim odobravanjem in dolgim aplavzom vseh prisotnih.

Kakoni so bili odnosi med posameznimi delegacijami? — specijelno do Jugoslavije?

savez in državni tajnik dr. G. Zernatto. Minister prosvete g. dr. Hans Pernter je sprejel vse delegate v skupno avdijenco v svečanih prostorih palače ministrstva prosvete, kateri so prisotvovali med drugimi tudi nemški poslanik von Papen, zastopniki ostalih poslanstev in načelniki ministrstva prosvete.

Zaključno sejo zasedanja, ki se je vršila v sejni dvorani nižjeavstrijskega Landhausu, je prenašal dunajski radio. V svojem govoru sem se predvsem zahvalil avstrijskim kolgom za gostoljubnost in jim čestital na odlični organizaciji ter izrazil nado, da je z dunajskim sestankom ponovno doprinesen kamen k veliki zgradbi miru, slegi in pravice, ki jo ima omladina in bodočnost izgraditi.

»ONIMA KOJI DOLAZE«

je skoro rasprodano! Knjiga je doživelja uspeh koji se najbolje vidi po tome što nam je dosada samo osam čitalaca vratilo tu knjigu rada i radosti — kako ju je nazvala kritika.

Molimo zato sve one naše prijatelje koji su knjigu primili da nam ili izvole doznačiti minimalnu svotu od deset dinara ili, pak, da nam knjigu vrate jer su nam primerci potrebeni za druge interese. Medutim, pre nego što urade ovo drugo, mi dotične najlepše molimo da »Onima koji dolaze« prvo pročitaju!

Prijateljima kajti su knjigu, več plati, srdačna hvala!

UREDNISTVO

Akademika akcija za izpopolnitve univerze je naslovila na vse slušatelje Aleksandrove univerze poziv, ki ga v izvlečku prinašamo. Ur.

SLUŠATELJEM IN SLUŠATELJICAM UNIVERZE OB NOVEM LETU

Vroča želja naš studirajočih je ta, da dobi naša univerza čimprejje ono mesto, ki ji po njenem poslanstvu kot najvišemu znanstvenemu zavodu pripada. Do tega mesta ima pravico, ker ta ji je bila pripoznana ob njeni ustanovitvi...

Moramo se zavedati, kolikoga pomenja je, da je naša univerza čimprejje popolna. Boj za izpolnitve njenih potreb mora postati del življenjske naloge vsakega izmed nas. Podpirajmo Akademsko akcijo v njenem delovanju in doprinajmo vsak svoj delež...

Novoletna prošnja Akademiske akcije je ta: vsak naj se letos bolj pogost v mislih pomudi pri naši univerzi, njenih potrebah in težavah. Da si čim večkrat jasno predoči njeni nalogi, ki jo kot najvišja znanstvena ustanova ima terjeni pomen za naše vsestransko življenje. Da pozorno spremlja usodo naše univerze iz dneva v dan in skrbno čuva nad tem, kar smo po ujedinjenju prejeli. To je častna dolžnost vsakega izmed nas! Majhno je število akademikov in akademickark naše univerze, pa morajo biti ti zato večji! Pripomorimo, da postane sedanja quasi univerza — univerza! Da ho čimprejje popolna, vse obsegajoča, vsem ustrezajoča!...

Do sedaj smo se morali in se moramo z druženimi močmi boriti za vsako najmanjšo stvar, ako jo hočemo doseči. Zato si moramo biti vsaj v teh zahtevah edini, pri njih uveljavljaju vztrajni in nepopustljivi.

Akademika akcija bo sredi zime priredila miting, kjer bo zainteresirala našo javnost o najvidnejših potrebah naše univerze. Vsa akademika mladina je vabljena in njena obilna udeležba naj počaže, da ima razumevanje za perečna vprašanja naše univerze. Odbor AA bo storil vse, da ho miting izveden tako, kakor mora biti — kadar ga izvajajo akademiki.

Nameravana prireditve bo prva etapa na poti v novo leto.

Akademika akcija za izpopolnitve univerze.

MEDNARODNA AKADEMSKA RAZSTAVA UMETNOSTI IN KULTURE

Mednarodna dijaška zveza (CIE) je poverila italijanskemu akademskemu savezu (Gruppi Universitari Fascisti) prireditve mednarodne akademiske razstave umetnosti in kulture, ki se bo vršila to pomlad v Napulju v dneh od 2. do 9. aprila,

Razstava, ki bo imela zelo velik obseg, bo imela več oddelkov:

1. Slikarstvo (slike in freske; velikost in motivi po izbirki).
2. Kiparstvo (reljefi in kipi; velikost in motivi po izbirki).
3. Scenografija (inscenacije že igranih gledaliških komadov; v načrtih ali modelih).
4. Oddelek za lepake (velikost 70×100 cm, lepaki morajo biti primereni za štiribarvni tisk).
5. Fotografija (velikost 18×24 cm, ali 24×30 cm; kartonirano na 40×40 cm; brez šipe in okvira).
6. Izrezanke (velikost in motiv po izbirki).
7. Arhitektura (izdelki moreno biti tudi v modelih, priložene slike, fotografije, razlage itd.).
8. Akademski tisk (vsak akademski list moreno sodelovati s svojim tiskarnim materijalom).

Poleg navedenih oddelkov in natečajev so najavljeni še: glasbeno kompozicijski, filmski in zborovski (zbori, kvarteti, kvinteti itd.).

Sodelovati morejo le pripadniki državnih savezov preko teh svojih organizacij.

Mnogovrstnost programa daje tudi nam Jugoslovenom vso možnost, da svojo domovino čim dosta pospešimo na tem mednarodnem akademskem forumu. Ta možnost pa je postala dolžnost, ker je Jugoslavija bila prav te dni sprejeta v CIE. Ker je SJNAO reprezentant Jugoslavije v CIE, se moramo mi te dolžnosti dvakrat zavedati in storiti vsé, da bomo pred velikim svetom stali enaki med enakimi. Na delo je treba takoj, da ob pomoci vseh merodajnih faktorjev, ki ne sme izostati, afirmiramo svojo domovino, njena bogastva in lepote. Stvar je seriozna in pomembna, ker v velikih državah ne spremljajo dela akademske mladine s pomilovalnimi nasmeški kakor pri nas, v naših majhnih razmerah.

OBČNI ZBOR SJNAO BO V ZAGREBU

Kakor smo obveščeni od predsednika Izvršnega odbora SJNAO, so vesti, da se bo občni zbor Saveza vršil v Subotici, popolnoma neosnovane. Vesti, ki so jih o tem prinesli nekateri časopisi, so radi tega netočne. Datum občnega zabora, ki se bo vršil v Zagrebu, bo določen na prvi seji Izvršnega odbora in še v teklu tega tedna javljen vsem pododborom.

Bolgarsko-jugoslovenski pakt

Nedavno so časopisi prinesli vest, da bosta Bolgarija in Jugoslavija sklenili pakt večnega priateljstva. Ta vest je napravila globok vtis na javnost obeh slovanskih držav, pa tudi v ostali Evropi je vzbudila vključno razburljivim dogodom, ki pretresajo ozračje mednarodnega življenja, nemalo senzacijo. Splošno smatramo, da je sklenitev pakta o večnem priateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo dogodek ogromne važnosti, in to ne samo za obe državi podpisnici in Balkan, temveč tudi za vso Evropo.

Danes je težko dokončno oceniti ta pakt, saj mu niti ne poznamo točne vsebine.

Šele bodočnost bo pokazala vse nedogledne posledice, ki morejo nastati iz tega diplomatskega akta.

S paktom se bo verjetno končala doba dolgih stoletij, ko so balkanski narodi bili sredstvo in poprišče vseh mogočih imperializmov evropskih narodov. Veliki evropski narodi so znali sezati razdor med balkanske narode in plemena in so znali iz tega dobivati koristi za same sebe. Balkan, razdeljen na nebroj političnih delov, na katerem so se križali imperializmi evropskih civiliziranih narodov, je predstavljal dolga stoletja zgodovine najnemirnejši del Evrope. Srbsko-bolgarski odnosi, v katerih je le redko kdaj posijalo sonce mirnega sožitja, so bili plod nenasitnih stremljenj evropskih imperialističnih narodov. Srbski in bolgarski kmeti sta hotela mir, toda evropska politika je storila vedno tako, da sta si bila Srbija in Bolgarija v sovražnih taborih, da so se Srbi in Bolgari medsebojno uničevali in pobijali.

Z iskrenim pakton večnega priateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo nastaja nova doba. Balkanski Slovani so se zavedli, da morejo biti le oni sami gospodarji na svoji zemlji.

in nočejo več, da bi tretji odločeval o njih usodi. Dovolj je bilo zabolod in trpljenja, dovolj medsebojnih vojn. Balkan je postal s tem paktom priateljstva dokončno najbolj miren del Evrope. Med tem, ko so na zapadu Evrope vse pod strasnim dojmom opasnosti nove svetovne vojne, balkanski narodi z zaupanjem in vero gledajo v svojo bodočnost.

Sklenitev pakta o večnem priateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo ni prišla nedavno, čeprav mogoče prerano za naše pričakovanje, marveč je logična posledica razpoloženja najširših plasti našega naroda in naroda v Bolgariji. Prav v najširših plasteh ljudstva je zavladalo naziranje, da so interesi obeh držav isti in da je bilo dovolj medsebojnih prepirov in da je že zadnji čas za medsebojni bratski sporazum. Tudi najuglednejši predstavniki jugoslovenskega in bolgarskega javnega življenja so uvideli, da je neobhodno potrebno, da se obe državi sporazumeta. Sledili so medsebojni obiski, ki so to naziranje še utrdili. Politika sporazumevanja, ki jo je začel kralj Aleksander, je rodila svoj prvi sad.

Pakt večnega priateljstva je po našem globokem prepričanju in po

prepričanju najširših plasti našega naroda le prva etapa, da se v daljni bodočnosti ustvari ena jugoslovenska država.

To bo plod zgodovinskih doganjaj, ki streme z neizprosno silo k svoji realizaciji.

Ko razmišljamo o predstoječem paktu večnega priateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo in gledamo v bodočnost jugoslovenskega naroda, občutimo, da ta pakt ni običajen pakt, ki se sklepa med državami, ki smatramo, da so njihovi interesi identični in ki se uniči ob prvi priložnosti. Mislimo, da je ta pakt plod stremljenja vsega jugoslovenskega naroda k lepši bodočnosti, stremljenja, ki izvira iz sorodnosti krv in jezika in zavesti skupnih interesov vseh Jugoslovenov.

Reforma našega učnega sistema

II.

SPORT IN SOLA — ZDRAV NARASCAJ KOT OSNOVA MOCNE DRŽAVE. — BERLINSKA OLIMPIADA IN SOKOL. — TELESNA VZGOJA POD NADZORSTVOM DRŽAVE.

Ze stari Grki so poznali velik pomen športa. Toda z njim so hoteli več kot samo razvito mišičasto telo. Obenem s športom so vcepljali mladini duhovno vzgojo. Njihov ideal je bil lepo oblikovan, stasita, vse napore prenašajoča telesa, še lepše, oblikovana duša. Skromnost, vzdržnost in državljanska zavest, so bile največje odlike Helenov. Onim, ki so na vsakoletnih športnih tekmovalnjih — po katerih se še danes zovejo olimpiade — zmagovali, so postavljalji doprsne kipe v stadionu. Vsekakor je bila to največja čast, ki je mogla doleti mladega človeka. V telovadnicah, tako zvanih »gymnasos« so urili svoja telesa za prenašanje naporov z edinim ciljem služiti čim častnejše svoji domovini. In dokler so jim bile te besede meso, so bili vsem nadmočni. Ko so se pomehkužili, ko so vdinjali svoje misli in usmerili svoje želje zabavam, je bilo konec njihovi hegemoniji.

S tem uvodom, ki ga apliciramo lahko na sedanjost, je že tudi poudarjen cilj športne vzgoje: zdravje, moč, lepota. Vse v službi uspeha, rasti in obrambe domovine.

Kot je bil Grkom šport le vsakdanja vaja za življenjsko borbo, tako nam mora biti tudi danes neobhodna potreba. Vsaka država, ki ji ni vseeno, v kakšnem pravcu hodi njena mladina, podpira z vsemi silami športna stremljenja in zahteve mladih generacij. Gradi igrišča, telovadnice, športne naprave in daje mladini možnost vsestranskega športnega udejstvovanja. Še več. Uvaja šport v šole, da tako združuje dulce cum utile. Korist od tega ima le država sama. Posledice te sistematične gojitve športa ne izostanejo. V najboljši dokaz nam služi zadnja berlinska olimpijada. Odveč bi bilo naštevanje, kdo je odnašal kolajne, ker je to itak že vsakomur znano. Mi smo se vrnili iz Berlina spet za blamažo bogatejši. Stari, prekaljeni nacionalni borce, vzgojeni v pravem športnem duhu, ki so žrtvovali ves svoj prosti čas, so izpopolnili svoje znanje, naši Sokoli so rešili čast Jugoslavije v Berlinu. Njim ni bila olimpijada izlet v Nemčijo ali trening, kot veliki večini ostalih naših »zastopnikov«; borili so se ne za svoj osebni uspeh, ne za kolajne, tekmovali so za Jugoslavijo! Njih uspeh je uspeh dolgotrajnega dela, telesnokulturne in nacionalne vzgoje našega Sokola, zmaga jugoslovenstva in Tyrševe ideologije.

Zgoraj smo omenili skrh modernih držav za športno vzgojo svojega naraščaja. Prednjačijo seveda Anglija, Amerika, ki imajo že tradicijo v tem pogledu. Nič manjšo pažnjo ne posvečajo športu tudi ostale države kot Nemčija, Italija, Japonska, Poljska in druge. Žal da med njimi ni Jugoslavije. V anglosaških državah si skoraj ne moremo zamišljati dijaka, ki ne bi bil istočasno dober športnik. Baš obratno kot pri nas, kjer velja že kot prislovica: dober športnik, slab študent. Redki so slučaji, da je obo-

je združeno v eni osebi. To je morda tudi vzrok nepriznemu nerazpoloženju vzgojiteljev do športnega udejstvovanja mladine. Toda to so izrodki športa; po nekaterih izjemah se ne sme poslošiti pravilo.

Da se pride le tem izrastkom v okom, naj se uvede tudi pri nas že od vsega početka dalje sistematična vzgoja srednješolske mladine. Šport v šole, to naj bo moto bodoče reforme našega učnega sistema. Že v prvem razredu gimnazije smo se učili: mens sana in corpore sano. Ostalo je kot vse drugo fraza, ker so nam prvo zagrenili z onemogočenjem drugega. In vendar bi se morali ravnati po tem izreku. Gojitev športa v srednjih šolah, bi prinesla nedvomno mnogo koristi i za solo samo i za dijake. Priznati moramo, da potrebujejo največ telesnega gibanja baš dijaki. Večurno sedenje v prenapolnjenih zatohlih učilnicah in potem še doma, ne vpliva najugodnejje ne na telesno ne duševno plat dijaka. Da bi pri tem ne trpel pouk ostalih predmetov, naj bi se v to svrhu posvetil ves sobotni popoldan in vsa nedelja. Jasno pa je, da bi se moral radi tega urnik tako prilagoditi, da študenti ob ponedeljkih ne bi bili preobremenjeni. Z uvedbo športnih iger v srednješolske zavode, bi se ustvarila večja povezanost med profesorji in dijaki. Izključeni bi bili razni škodljivi vplivi, ki so jih srednješolci, zlasti v sedanjem času, vse preveč podvrgnjeni. Na drugi strani pa bi bil ovрžen očitek, češ, da šola nalaga premnogo učenja in ne skrbi tudi za telesno zdravje učenčeve. Še ena velika odlika ozkega povezanja šole in športa je v tem, da se bodo dijaki privadili disciplini in tovarištvu tudi izven šolskih poslopij. Pravega športnega duha prevzet študent bo ne samo dober učenec in športaš, temveč bo znal vse odlike resničnega športnika uveljaviti tudi v poznejšem življenju, če se bo ravnal po geslu, ki je bilo sveto Grkom in Rimljancem: napredek države ti bodi najvišji zakon, bo svrha te vzgoje v največji meri dosežena. Potem bomo mirno pošiljali svoje sposobne reprezentante na svetovne športne igre.

In to Jugoslavija z obilico svojega sposobnega naraščaja mora!

Ustvarite si pojem naroda: ne morete si ga zamsiliti dovolj plemenitega in vzvišenega. Če narod visoko cenite, boste proti njemu tudi usmiljeni ter se boste varovali nuditi mu kot življenjski in zdravilni napoj svojo zgodovinsko gnojnice.

Nietzsche.

MIMOSREDE

PROSNJA

Ker si nekateri revnjevi sodrugi ne morejo sami oskrbiti zunanj znak svojega prepečanja — polhovke —, prosimo cenj. čitatelje, da darujejo stare polhovke za uniformiranje ljudske fronte.

ODKRITOSRCNOST

Pred dnevi so raznašali po Ljubljani, pejgajoči JRZ članske pristopnice, katerim je bil dodan med drugim letak, s sledečim stavkom: »Minuli so časi, ko nas je večina Ljubljane smela zmerjati s klerikalci.«

Tolike otkritostnosti s strani JRZ skoraj nismo mogli pričakovati, saj ni v gornjem stavku vsebovano samo priznanje, da je bila Ljubljana po svoji večini njej nasprotnega mišljencev, temveč tudi priznanje, da mora danes večina Ljubljane molčati.

Vsekakor nova in zanimiva demokracija!

STARISPOMINI

V »Elitnem« kinu Matici so pred nedavnim med predvajanjem reklam igrali ono staro, dobro znano: »Wir sind vom k. u. k. Infanterie-Regiment...« Tudi na drsaliju Ilirije smo odkrili sličen spominček: »Hoch vom Dachstein an bis zum Savestrand...« Za enkrat samo ugotovljamo.

RAZGOVOR

»Gospod zastopnik ... dovoljujem si vas povabiti na nacionalno prireditve, katere pokroviteljstvo je blagovolil prevzeti Nj. Vel. kralj.«

»Gospodje, zahvaljujem se vam za pozornost, vendar se je ne morem udeležiti, ker ima ta dan moja žena god.«

...«

PRI NAS IN DRUGOD

Pri nas je aktualna reforma študija na univerzah. Prepričani smo bili, da bo nov zakon plod dolgotrajnega proučevanja s strani teoretičkov in s sodelovanjem praktikov. Nenalo smo bili začuden, ko smo videli, da se je vpravljanje reforme medicinskega študija rešilo čisto enostavno: z uredbo!

V Nemčiji tudi pripravljajo to reformo. Vprašanje proučujejo že najmanj deset let in bo tudi rezultat tak, da ne bo tvoril samo prehodnega stanja in splošne nezadovoljnosti.

Koristno bi bilo, če bi pokazali svetu, da take reforme vendar niso noben problem, saj se jih da rešiti — z uredbo.

•

Velika večina ljudi dela samo zato, ker mora in iz tega prirodnega straha pred delom izvirajo najtežji socialni problemi.

S. Freud.

VPRASALNE POLE,
ki smo jih razposlali s prejšnjo številko, so načete na zelo dober odziv pri naših čitateljih. Škoda le, da nismo velik list, da bi mogli upoštevati vse one drugocene nasvete, ki nam jih dajejo naši prijatelji. Vendar se prav prisrčno zahvaljujemo vsem onim, ki so se potrudili in nam odgovorili ter obljudljamo, da bomo po možnosti izpolnili vse želje, ki so bile izražene.

V prihodnji številki bomo obširno prikazali rezultate te ankete, danes pa se enkrat najboljneje prosimo vse one, ki nam še niso poslali izpolnjeno vprašalno polo, naj to pa možnosti store čim prej. Se že vnaprej prisrčno zahvaljujemo!

UREDNIŠTVO